

Et Novum i Strafferetten.

Under Titlen »Ein Novum im Strafrecht« har Dr. med. M. I. van Erp Taalman Kip i Arnheim (Holland) i Juni-Hæftet af »Monatschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform« skrevet en Afhandling, som nedenfor gengives i Oversættelse med enkelte Forkortelser og Udeladelser. Om Æmnet Vidneudsagns Psychologi henvises iøvrigt til nærværende Tidsskrift 1902, S. 18 t. f., 1903, S. 179 f. f. og 1905, S. 268 f. f. samt Knud Pontoppidan: Vidneudsagnenes Psykologi i »Bibl. f. Læger« 1911, Hefte 2.

O. Haack.

Paa en Tid, da Psychiaterens Betydning for Strafferetten for det meste kun bestaar i Undersøgelsen af Anklagede, og da Undersøgelse af et Vidne med Hensyn til dets Troværdighed endnu er noget ret sjældent, vil det sikkert være Umaagen værd at give nogle Meddelelser om et Tilfælde, hvor der blev tildelt Psychiatrien en Rolle, som mig bekendt hidtil var uden Sidestykke. Det drejer sig om en Proces, der allerede i længere Tid har vakt en ganske særlig Interesse i Holland og gennem dens Behandling i flere Instanser allerede i flere Aar har kunnet fremkalde en Slags periodisk Bevægelse, og som endelig fandt sin Afslutning, efter at Undersøgelserdommeren i Dordrecht havde givet tre Psychiatere, nemlig Dr. G. Jelgersma, Professor i Psychiatri i Leyden, Dr. J. van Deventer, Statsinspektør for Sindssygevæsenet i Amsterdam, og Forfatteren af nærværende Artikel det Hverv at anstille »en psychiatrisk-psychologisk Undersøgelse« over hele den foreliggende Sag. For at løse denne Opgave har vi undersøgt en Mængde Vidners Troværdighed, indgaaende beskrevet Resultaterne af Undersøgelsen i det Omfang, vi fandt

hensigtsmæssigt, og — i Overensstemmelse med Hvervets Ordlyd — som Totalsum af alt, hvad vi har konstateret, udtalt vor Mening om hele den paagældende Straffesag, saa vidt som vi fra et psychiatrisk Synspunkt kunde anse os for kompetente hertil.

Efter at dette vort Skøn, som i sin Helhed blev oplæst ved den offentlige Retsforhandling, gennem Dagspressen var bleven almindelig bekendt i hvert Fald i Hovedtrækkene, har den meget betydelige Indflydelse, som ved denne Lejlighed var indrømmet Psychiatrien, fremkaldt stor Bevægelse, hvorunder de fleste Stemmer tog kraftig Afstand fra saadant radikalt Nyt. Og netop fordi der saaledes fra forskellige, mer eller mindre sagkyndige Sider er ytret Betænkelighed ved en sliq Fremgangsmaade, anser jeg det for nyttigt her at referere ikke blot den i sig selv meget interessante Sag, men ogsaa de af os herunder indvundne Erfaringer og de heraf opstaaede Indtryk.

Retsspørgsmaalets Oprindelse.

Den 8. September 1907 blev en Vinduesrude i Raadhuset i Papendrecht (en Flække nær ved Dordrecht) slaet itu. Næste Morgen gik en Arbejder G., der vidste, at Mistanken herfor var rettet mod ham, op paa Raadhuset for at gøre Rede for sin Uskyldighed. Efter nogen Tids Førløb kom han ud fra Raadhuset med et Saar paa Næseryggen. Han beretter, at han strax efter sin Indtræden i Raadhuset var bleven mishandlet af to Gendarmere, der uden nogen som helst Grund eller Anledning fra hans Side havde bibragt ham flere kraftige Næveslag paa Næsen. Om Eftermiddagen opsøger han en i Dordrecht boende Hr. X, der blandt Papendrechts Befolkning er kendt som Raadgiver i juridiske Sager, og lader sig af ham bestemme til at meddele Publikum det skete gennem en Avisartikel. Derpaa skriver X (G. kan ikke skrive) en Artikel, der i meget stærke Ord udmaler, hvorledes G. er bleven groft mishandlet af de to Gendarmere, og

denne Artikel bliver næste Dag trykt i »Dordrechtsche Courant«. Herefter udtager de to i Artiklen navngivne Gendarmers Klage mod G., der sættes under Tiltale for Smædeskriveri. Sagen behandles for Landretten i Dordrecht, hvor G. fastholder sin Paastand om at være bleven saaret ved Næveslag, medens Gendarmene forklarer, at han faldt i Raadhuskorridoren og derved stødte Næsen mod en Dørstolpe. G. dommes for Smædeskriveri til nogle Maaneders Fængselsstraf, Dommen appelleres og stadfæstes af Overlandretten i Haag, men dennes Kendelse kasseres derpaa af Rigsretten, og Sagen henvises til Overlandretten i 's-Hertogenbosch, som atter idømmer G. Fængselsstraf. Efter at saa ogsaa denne Afgørelse er kasseret, gaar Sagen over til Overlandretten i Arnheim, hvor den kommer til offentlig Forhandling i November 1909.

I de forløbne to Aar var de Problemer, det gjaldt om at løse, stadig blevet mere indviklede: I Begyndelsen var naturligvis Undersøgelsen af Næselæsionen et Hovedpunkt. Den Læge, som havde set og behandlet G. strax efter Beskadigelsen, mente ikke, at Saaret kunde stamme fra et Fald, i hvert Tilfælde ikke fra et Fald som det, der efter Gendarmernes Udsagn skulde være sket. De fleste af de øvrige tilkaldte Sagkyndige, hvoriblandt var flere bekendte Kirurger, ansaa derimod et Fald for mere sandsynligt. Yderligere meddelte en Ven af G., som paa den Tid, da Læsionen fremkom, befandt sig som Arrestant i et andet Rum paa Raadhuset, at han havde hørt G. skrigende frygtelig og ikke blot havde genkendt hans Stemme, men ogsaa kunnet skelne enkelte af hans Sætninger, som f. Eks. »hold op«, hvilket blev fortolket som Bevis for, at Mishandling havde fundet Sted. Rigtigheden af dette Udsagn blev draget i Tvivl, og det gav Anledning til gentagne og meget udførlige Undersøgelser, hvorved bekendte Fysikere tilkaldtes for at skønne, om det kunde være muligt i det Rum, hvor G.'s Ven sad, at høre, hvad der blev sagt eller raabt paa det Sted, hvor G. skulde være faldet.

Medens saaledes forskellige videnskabelige Undersøgelser viste sig nødvendige med Hensyn til det Spørgsmaal, om G. var faldet eller var bleven slaaet, var Sagen stadig bleven vanskeligere ogsaa fra det retslige Synspunkt. Thi som Straffrihedsgrund overfor Smædeskriftsanklagen blev gjort gældende, at G. ved at publicere Artiklen havde tilsigtet at handle i den offentlige Interesse. *) For at sandsynliggøre dette maatte man bevise, at Gendarmene i Papendrecht almindeligvis ikke optraadte, som de burde. I Overensstemmelse hermed fremtraadte da som Vidner à décharge en Mængde Folk med svære Beskyldninger mod disse Gendarmere, og da paa den anden Side en Del Vidner afgav Forklaringer i Gendarmernes Favor, var under de paa hinanden følgende Forhandlinger Vidneantallet stadig vokset, indtil det i November 1909 var naaet til 71.

Samtidig havde ganske naturlig denne Retstrætte i stigende Grad vakt almindelig Interesse. Medens Sagen fra første Færd nærmest var lokal og speciel, beskæftigede derimod Dagspressen sig i stigende Grad med den fra det Øjeblik, hvor Spørgsmaalet blev, om Mishandlinger, som den, G. paastod at have lidt, regelmæssig fandt Sted i Papendrecht. Ikke blot havde Aviserne regelmæssig bragt udførlige Referater fra de forskellige Retsforhandlinger, men to af dem havde endog selv anstillet Undersøgelser om Politiforholdene i Papendrecht og givet deres Læsere indgaaende Beretninger herom. Ved den stødse voksende Strøm af Klager over Mishandlinger, af hvilke flere allerede skulde ligge 4—5 Aar tilbage i Tiden, og af mange andre Beskyldninger, som f. Eks. gik ud paa Provokation fra Gendarmernes Side, falske Rapporter, ja endog Mened, var der ligeledes under Anførsel af flere Aviser, som ikke betænkte sig paa at tage Standpunkt i denne Strid mellem to Parter, der stod skarpt overfor hinanden, efterhaanden opstaet en offentlig Mening,

*) jfr. hollandsk Straffelovbog § 261 i. f.: Smæden eller Smædeskrift foreligger ikke, naar Gerningsmanden aabenbart har handlet i den offentlige Interesse eller i nødvendigt Selvforsvar.

og i Almindelighed troede man — eller rettere sagt: var man fast overbevist om, at G. var bleven mishandlet, og at Gendarmerne ret regelmæssig misbrugte deres Magt, og nogle gik endog saa vidt at tænke sig Muligheden af, at Landretten i Dordrecht kun havde dømt G. for derved at støtte Politiets Autoritet, og at endelig denne Dom var bleven stadfæstet i de højere Instanser paa Grund af Solidaritetsfølelse indenfor Justitsvæsenet.

Under disse Omstændigheder foregik den offentlige Forhandling for Overlandretten i Arnheim. Den varede i 6 Dage, hvorved ialt 71 Vidner afhørtes, dels saadanne, som allerede var afhørt i de tidligere Instanser, dels helt nye. Der fremkom de skarpeste Modsigelser. Paa den ene Side fremførte mange Vidner særdeles svære Beskyldninger mod flere Gendarmere. Der var først og fremmest to Gendarmere, der af flere skildredes som raa, og om hvem det blev udsagt, at de oftere havde gjort sig skyldige i Mishandlinger og endog derefter — for at skjule disse — straks havde udfærdiget falske Rapporter, hvori de uden nogen Grund mishandlede Personer beskyldtes for Modstand mod Gendarmerne. Men desforuden blev næsten alle de i Papendrecht og Omegn arbejdende Gendarmere beskyldt for Mishandlinger, Provokationer, falsk Anklage og Mened, og det ikke blot som noget, der af og til passerede, men snarere som en Adfærd, der af dem blev udvist oftere, mer eller mindre regelmæssig, næsten systematisk. Ligeoverfor den store Mængde Vidner, der fremsatte slige graverende Sigtelser mod Gendarmerne, stod saa paa den anden Side en Række andre, som vidnede til Gunst for disse. Dels denne Modstrid mellem Anskuelser, som hver for sig blev fremsat af mange Personer med fast Overbevisning og tilsyneladende Sandhedskærlighed, og dels den Omstændighed, at et af de vigtigste Vidner med Hensyn til det specielle Spørgsmaal om G.'s eventuelle Mishandling havde afgivet flere indbyrdes modstridende Udsagn, foranledigede Overlandretten til at forordne en ny Undersøgelse og derfor endnu en Gang henvise hele Sagen til Undersøgel-

sesdommeren i Dordrecht. I Kendelsen, som fastslog Nødvendigheden af ny Undersøgelse, udtaltes, at det var ønskeligt, at Sagkyndige i fornødent Omfang blev hørt om Vidnernes Troværdighed, og i Tilknytning til denne almindelig holdte Udtalelse gav nogle Maaneder senere (d. 11. Marts 1910) Undersøgelsesdommeren de tre Sagkyndige den meget vidtgaende Opgave, »at anstille en psychiatrisk-psychologisk Undersøgelse i Sagen: Den offentlige Anklager imod G.«

De psychiatrisk Sagkyndiges Undersøgelse.

Det Materiale, hvoraf vi skulde danne os en Mening om hele Sagen, blev tilvejebragt saaledes:

1. Ved Studium af Procesakterne fra de forskellige Instanser og af alle andre Skriftstykker af Interesse, f. Eks. to Brochurer og flere Breve, forfattede af Vidnet X.

2. Ved psychiatrisk Undersøgelse af flere Vidner og den Anklagede.

3. Ved Besøg paa Raadhuset i Papendrecht, hvor G. blev saaret, og andre Steder, hvor der var forefaldet Scener, som havde foranlediget Beskyldninger mod forskellige Gendarmere.

Den psychiatriske Undersøgelse af Personerne foregik i Justitspalæet i Dordrecht. Vidnerne var paa sædvanlig Maade tilsagt til Møde for Undersøgelsesdommeren, hvor de saa til lige forefandt os. Dommeren meddelte med faa Ord, at det var kendt for ønskeligt at høre psychiatrisk Sagkyndige, og at disse ønskede at se det paagældende Vidne, og han spurgte derhos, om Vidnet havde noget at erindre mod at svare Psychiaterne paa disses eventuelle Spørgsmaal. Som Regel lod Svaret, at vedkommende ingen Betænkelighed nærede herved. Kun to gjorde Undtagelse herfra, idet X erklærede, at han var meget glad derved og allerede oftere havde haabet paa at blive undersøgt psychiatrisk, medens derimod et andet Vidne gjorde nogle Indvendinger, men dog hurtig erklærede sig villig til ved Forelæggelsen af hvert enkelt Spørgsmaal at afgøre, om han vilde besvare dette eller ej.

Da det ikke blot var umuligt, men ogsaa unyttigt at undersøge alle de i Arnheim førte Vidner, blev kun de undersøgt, som efter vor Mening havde særlig Betydning for Straffesagen, ialt 34 Personer. Flertallet af dem var afhørt i Arnheim, men blandt dem var dog ogsaa nogle, der hidtil slet ingen Rolle havde spillet i Sagen. Almindeligvis blev disse 34 kun underkastet en overfladisk Undersøgelse. Kun for deres Vedkommende, hvor Sindssygdom eller anden aandelig Abnormitet syntes at foreligge, blev Undersøgelsen udstrakt videre for at muliggøre os en diagnostisk Opfattelse og derpaa grundet Beskrivelse af Tilfældet, hvorved vi kunde give Overlandretten en Overbevisning om Troværdighedsgraden. Paa Grundlag af denne Undersøgelse blev saa den Skønserklæring skrevet, hvis Indhold her kortelig skal gengives.

Den begynder med nogle almindelige Bemærkninger om Begrebet Troværdighed, hvorved adskilles to Sider, den intellektuelle og den moralske. Den førstnævnte er Vidnets Evne til at udsige det sande, den anden er dets gode Vilje dertil. Den første er Genstand for den psychiatriske Undersøgelse, fordi Psychiateren ved at fastslaa en Sindsforstyrrelse, som ikke kan konstateres af den usagkyndige, er i Stand til at ytre sig om Vidnets Evne til at tale Sandhed, i Tilfælde, hvor Dommeren ikke formaar at skønne herover. Derimod kan den moralske Troværdighed, Vidnets Vilje til Sandheds Følge, i de fleste Tilfælde ikke erkendes gennem den psychiatriske Diagnostik, og Bedømmelsen heraf vil derfor i mange Tilfælde ikke ske meget sikrere ved Psychiateren end ved den dannede Lægmand, idet begge maa enten antage eller fornægte Sandhedsviljens Tilstedeværelse efter et mer eller mindre ubevidst Indtryk. Af disse Grunde anerkendes i Almindelighed kun den intellektuelle Troværdighed hos Vidner som Genstand for psychiatrisk Undersøgelse, og kun den behandles i Skønserklæringen.

Fra en eksperimental-psychologisk Undersøgelse saa vi ganske bort, fordi dennes Methode forekom os endnu ikke at være tilstrækkelig exakt til praktisk Brug og vilde have

krævet for megen Tid, hvorhos ydre Omstændigheder — blandt andet Nødvendigheden af at foretage hele Undersøgelsen i Dordrechts Justitspalæ — hindrede sligt. Tilbage blev da kun en psychiatrisk Undersøgelse, og vi har da maattet indskrænke os til paa Grundlag af den psychiatrisk konstaterede Sindstilstand saa nøje som muligt at vurdere Graden af intellektuel Troværdighed for de Udsagn af de paa-gældende Individuer, som i dette Tilfælde kom i Betragtning. Det blev specielt fremhævet i Erklæringen, at man ved en saadan Fremgangsmaade kun kan positivt vise Omstændigheder, der nedsætte Troværdigheden, og at man følgelig for de Tilfælde, hvor ingen psychiske Abnormiteter blev konstateret, ikke kan drage en Slutning om fuldstændig Troværdighed. Ved Beskrivelsen af de undersøgte Personer anlagde vi følgende Synspunkter: Da det ikke syntes ønskeligt for hver enkelt at give en Analyse af hans Sindstilstand og en Opregning af alt, hvad der hos ham havde vakt vor Opmærksomhed, naar dette ikke var absolut nødvendigt til Forstaaelse af Sagen, nøjedes vi med paa Erklæringens første Side at sætte en fuldstændig Liste over Navnene paa de af os ved den første orienterende Undersøgelse afhørte Personer, og behandlede derefter kun dem nærmere, om hvem der var noget særligt at berette. Men heller ikke ved Behandlingen af denne anden Kategori kunde der naturligvis være Tale om en saa udførlig Beskrivelse, som man sædvanlig finder i Skon over en Anklagets Sindstilstand. Vi udelod alt, som ikke havde praktisk Interesse, som f. Eks. de fleste Forhistorie-Data. Endvidere har vi, da Arbejdets store Omfang allerede i sig selv maatte føre til en meget lang Erklæring, kun anført den Del af Kendsgerningsmaterialet, som vi har tilvejebragt ved vore egne nye Iagttagelser; kun er nu og da som Eksempel eller som Støtte for en af os fremsat Paastand anført Omstændigheder, der var os bekendt fra Akterne; men i Almindelighed er det ved Affattelsen forudsat, at Læseren kender alt, hvad Akterne indeholder. Med Hensyn til Udførligheden baade af Undersøgelsen og af Be-

skrivelsen blev der gjort en stor Forskel mellem Vidnerne efter den Betydning, der tilkom dem for Retsspørgsmaalet, og efter samme Synspunkt er Rækkefølgen ordnet. Derfor begynder Skønnets specielle Del med Beskrivelsen af X, hvem Forrangen tilkom, baade fordi han er auctor intellectualis til den Avisartikel, som foranledigede hele Processen, og fordi han havde opdrevet mange af Vidnerne og derved givet Processen saa stort et Omfang. Beskrivelsen af denne Mand danner Kernepunktet i Erklæringen og indtager omtrent en Tredjedel af den.

X's Sindstilstand.

Af Anamnesen bemærkes: X, som nu er 41 Aar, var alt som Barn stridslysten, irritabel og vanskelig for sine Omgivelser; i Skolen synes han at have lært godt. Han studerede til Notar, førte ogsaa Studiet til Ende, men gik ikke ved praktisk Uddannelse videre paa denne Bane, men nedsatte sig i Dordrecht som Sagfører. Ved mange Lejligheder har han vist en kivagtig, stridbar Natur, hvortil han naturligvis fandt rig Anledning ved de mange Processer, hvori han bistod sine Klienter. Men ogsaa paa anden Vis har han flere Gange haft med Justitsen at gøre, saaledes en Gang, da han med en skarp Genstand bibragte en Hund, der paa Gaden angreb hans egen Hund, et Stød, der medførte Hundens Død Dagen efter. Han forsvarede sig imidlertid saa behændig for Landretten i Dordrecht, at han blev frifunden. Iovrigt var det i første Række Jagten, som bragte ham i Berøring med Gendarmer og Justits. Her fortjener en Sag vor ganske særlige Opmærksomhed, fordi den gav Anledning til en mere langvarig Retstrætte:

I Aaret 1907 paastod 2 Gendarmer at have set X jage og afgive nogle Skud paa et Jordstykke, hvor han ikke havde Jagtret. De erklærede at have set ham, straks efter at han havde affyret to Skud, springe over en Vandgrav ind paa en anden Grund, hvor han var jagtberettiget. Gendarmerne

var paa Grund af en anden Grav, som laa mellem dem og Stedet, hvor X var, nødte til at gaa en Omvej for at naa hen til ham, men de traf ham ikke og kunde først siden efter meddele ham, hvad de havde iagttaget, og at de havde oplaget Rapport derom. X blev tilsagt for Amtsdommeren, hvor han energisk bestred Gendarmernes Udsagn og mødte med flere Vidner, som alle med ham hævdede, at han ikke havde skudt paa forbudt Terrain. Efter gentagne Forhør frifandt Dommeren X, som straks derpaa rejste Klage mod Gendarmene for Mened. Forundersøgelsen fandt Sted, men Landretten i Dordrecht afslog at lade Sagen komme til offentlig Forhandling, med den Begrundelse, at X havde paavirket de af ham fremstillede Vidner, som derfor vare utroværdige. Men X gav ikke efter, han skrev sin første Brochure om Sagen for at bringe den ham formentlig overgaaede Uret til almindelig Kundskab. Senere blev saa en ny Under-søgelse paabudt, og da Sagen endelig kom til offentlig Forhandling, idømte Landretten, som nu var sammensat af andre Dommere, de to Gendarmers hver to Aars Fængselsstraf for Mened, og denne Dom blev stadfæstet af Overlandretten i Haag.*) Denne Kamp mellem X og Justitsmyndighederne, hvori han tilsidst sejrede, havde varet nogle Aar, og siden da har han stadig været i Strid med Gendarmers og Myndigheder, mest dog som andres Defensor for Amtsdommeren. Mærkelig er det nu at se, hvorledes han under denne sin Virksomhed aldrig kan indskrænke sig til at forsvare den Anklagede, men stedse straks optræder fjendtlig mod Gendarmerne, som har skrevet den til Grund for Anklagen liggende Rapport. Forsvaret for den Anklagede er for ham stadig kun en Anledning til at beskyldte Gendarmene for Mened.

*) Ved denne Sag maa endnu bemærkes, for det første, at den offentlige Anklager for Landretten havde indstillet til Frifindelse, og for det andet, at jeg, efterat vort Skøn gennem Pressen var bleven almindelig bekendt, modtog et Brev fra de to Gendarmers Defensor for Overlandretten i Haag, hvori han skrev, at han med stor Interesse havde læst de i Skønnet indeholdte Udviklinger om denne Sag, da han stedse havde været af den Mening, at de to Gendarmers var uskyldig dømt.

Fra 1907, da G. kom med sin Meddelelse om at være bleven mishandlet paa Raadhuset i Papendrecht, har X. i første Linje givet sig af med denne Sag og vedvarende og paa alle mulige Maader beskæftiget sig med den. Han gik om i Papendrecht for at samle Folk, der vilde vidne mod Gendarmerne, skrev alle Slags Ansøgninger for en Mængde Personer, som havde noget med Sagen at gøre og mente sig urigtig behandlede. Han beskyldte Undersøgelsesdommeren i Dordrecht for Mened og stillede i en Besværing til Rigsretten Krav om, at han skulde afsættes fra sit Embede. Fra denne Tid stammer ogsaa hans anden Bruchure, der behandler Papendrecht-Straffesagen.

Ved Undersøgelsen af X. fandt vi følgende:

1. En i Reglen hævet, oftere irriteret Stemning, der viser sig i hans Mimik, Holdning, Bevægelser og særlig i hans overdrevne Gestikulation.

2. En stærkt udpræget Selvfølelse. Han er intet Øjeblik passiv ved Undersøgelsen, han føler sig som den, der kommer til os ikke for at blive undersøgt, men for at gøre os sine Meddelelser og klare Sagen for os. Han kommer med Dokumenter, hvis Indhold han vil meddele os, og som han overrækker os til Læsning, han skriver derefter yderligere Breve for endnu tydeligere at klargøre os sin Mening. Medens Undersøgelsen staar paa, gør han stadig Notitser, skriver alle vore Spørgsmaal og sine egne Svar op, idet han vil have Bevis for, hvorledes denne Undersøgelse er ført. Han stiller selv Spørgsmaal og vil vise os den Vej, vi har at gaa for at naa Maalet. Under alt dette føler han sig som Lederen, den første Person, og som den, der har at sørge for, at hele Sagen behandles behørig. Særlig møder han ogsaa med den Tanke at faa os til at underkaste den offentlige Anklager ved Landretten i Dordrecht en Undersøgelse. Han er overbevist om, at han alene har bevirket, at Sagen nu endelig bliver grundig undersøgt; men dette vil endda blot kunne opnaas, naar man overlader ham Førerskabet.

I hans Tale hører man en Mængde paafaldende Kraft-

udtryk, og dette samme træder frem overalt i hans Skrifter. Paafaldende er herved den Mængde Ord, der er fremhævet ved særligt Tryk. Af saadanne findes i den første Brochure 571, o: 13 paa hver Side, i den anden endog 891, o: 21 paa hver Side. Yderligere kan man konstatere en tilsvarende Vækst af de fremhævede Ord ved at sammenligne første og sidste Halvdel af hver Brochure. I den første Brochure finder man gennemsnitlig i første Halvdel 10, i anden Halvdel 17 slige Ord pr. Side; i den anden er de tilsvarende Tal 17 og 25. Som Eksempel paa hans Udtryksmaade og Selvfølelse citeres her nogle Sætninger (oversat saa ordret som muligt) af hans første Brochure, som han skrev i Anledning af Retssagen mod de to af ham for Mened beskyldte Gendarmere:

»Efter lang og alvorlig Tøven er Forfatteren endelig naaet til det Resultat, at det er et paatrængende R e t s k r a v, at H e n d e s M a j e s t æ t, v o r æ r e d e D r o n n i n g faar Kendskab til Indholdet af hans for Folket skrevne Brochure.

Siden d. 28. Februar er som Følge heraf Hendes Majestæt Dronningen sat i Kundskab om, paa hvilken Vis, som ikke nærmere skal værdsættes her, Landretten i Dordrecht dømmer i H e n d e s Navn.«

3. I Sammenhæng med denne forhøjede Selvfølelse finder man en stor Handletrang og en stærkt egocentrisk Tænkemaade, der f. Eks. viser sig ved, at han oftere omtaler Sagen som »min Sag«.

4. Giver man ham Lejlighed til at udtale sig om det, hvormed han har beskæftiget sig saa meget i den sidste Tid, viser han en betydelig Krikløshed. Uden nogen Undersøgelse antager han alt, naar det stemmer med hans forud bestaaende Meninger. Enhver, der fortæller noget nedsættende om Gendarmene, er i hans Øjne uden videre troværdig, ja endog et godt og bravt Menneske. I sin første Brochure nævner han f. Eks. Navnene paa nogle af ham i en tidligere Proces fremstillede Vidner, som var rede til at ud-

sige noget, der passede for hans Sag, og han tilføjer uden Forsøg paa nogen Slags Begrundelse: »Begge ere meget anstændige, ærlige og fuldkommen troværdige Personer.« Og i samme Brochure skriver han i Omtale af Processens anden Behandling: »Nu var til Stede de to ovennævnte Gendarmer og mange andre Vidner, hidkaldt af det offentlige saavel som af mig, Forfatteren, alle fra Dubbeldam og alle højst anstændige og ærlige Mennesker, vel ikke fra de højfornemme Kredse, men ikke desto mindre fuldkommen troværdige.«

5. Som Modstykke til denne Kritikløshed overfor alt, hvad der stemmer med hans egne Ideer, lægger man Mærke til en komplet Utilgængelighed for alt, hvad der ikke passer hermed; han viser sig ude af Stand til at ændre sin en Gang dannede Opfattelse og absolut ude af Stand til at lade sig belære, hvilket lader ham benægte selv de simpleste Kendsgerninger, naar de ikke uden videre kan indføjes i hans en Gang antagne System. Herved afviser han jævnlig gennem et meget kompliceret Ræsonnement ubestridelige Kendsgerninger, der kunne fastslås ved direkte lagttagelse. Han viser herunder en Hyperkritik, der — saaledes som det fremgaar af Modstykket: hans Kritikløshed overfor andre Kendsgerninger — slet ikke bunder i Trang til argumenterende Overlæg, men kun forklares ved, at han føler Nødvendigheden af at borteliminere Kendsgerninger, som ikke lade sig forlige med hans Anskuelse. Som et iøjnefaldende Eksempel herpaa kan følgende tjene: Han fortalte os, hvorledes han mange Aar tidligere havde haft den omtalte Tvist med de to Gendarmer, der havde skrevet Rapport paa ham for Jagtlovsovertrædelse, og som senere af ham blev beskyldt for Mened. Det varede den Gang længe, inden der blev taget Hensyn til hans Klage, og efter hans Overbevisning var den offentlige Anklager ved Landretten i Dordrecht, som stedse havde staaet fjendtlig overfor ham og modarbejdet ham, Skyld i al den Møje, han havde udstaaet for at sætte Klagen igennem og faa Sagen frem til offentlig Forhandling for Landretten. Nu lod det sig straks godtgøre, at denne Mening

var ganske urigtig, og vi kunde paa Stedet betage den ethvert faktisk Grundlag, idet Akterne viste, at Anklageren netop aldeles ikke havde gjort Vanskeligheder overfor Forfølgningen mod Gendarmerne, men tværtimod straks havde stillet Begæring om Forfølgning. Dette Faktum forandrede imidlertid slet ikke X.'s Mening; han ytrede blot: »Naa ja, det har jo egentlig aldeles intet at sige, thi Anklageren var dog af samme Mening som Landretten og har kun stillet Begæringen ud fra sin sikre Viden om, at Landretten ikke vilde tage den til Følge.«

6. Bortset fra de ovennævnte Afvigelser viser iøvrigt de simple intellektuelle Virksomheder sig intakte. Taler han om Sager, der ikke ere stærkt følelsesbetonede for ham, er han ganske godt i Stand til at bedømme en Udviklings Rigtighed eller Urigtighed. Begaar andre Fejl, bemærker han dem straks og ved særdeles godt at udnytte dem.

7. Reproduktionen er ofte meget mangelfuld. Han citerer Udtalelser af andre, som han lige har hørt, ganske falsk, ændrede efter hans eget Tankesæt, og gør man ham opmærksom paa en saadan Fejl, kan han ikke indse Forskellen, er i alt Fald aldrig rede til at anerkende den.

8. I Tale som i Skrift er han meget viddløftig, fortaber sig i Detailler og viger af fra sit Æmne, saa at man aldrig naaede til Afslutning, hvis man lod ham tale. Hans udprægede »Tanke-Deviation« viser sig jævnlig som en sand Ideflugt.

9. Han er meget emotiv, hvilket træder stærkt frem, naar man modsiger ham, og stærkest, naar man imødegaar ham med noget, han ikke straks kan svare paa. Han bliver meget ophidset, naar han stilles ligeoverfor den offentlige Anklager, der ofte kan gøre ham opmærksom paa fejlagtige Paastande, der for X. stod som bevisende Kendsgerninger.

10. Hans moralske Følelse er særdeles mangelfuldt udviklet. Han har slet ikke Blik for det umoralske i mange af sine egne Handlinger, og naar man foreholder ham disse, røber han aldeles ingen Undseelse over, hvad han har gjort.

11. Det vigtigste er imidlertid den fremherskende Idé hos ham, at den offentlige Anklager i Aarevis har behandlet ham slet. Overfor denne Idé fremtræder stærkest paa den ene Side hans Kritikløshed, paa den anden hans Mangel paa Evne til at lade sig belære. Det lykkes ikke at faa ham til at rykke ud med noget reelt, der kunde støtte denne hans Formening om at være bleven daarlig behandlet, og lige saa lidt kan han angive en Grund til en saadan fjendtlig Stemning mod ham hos Anklageren. Desuagtet lever Overbevisningen herom i ham og er ikke til at røkke. Lige saa rodfæstet er en anden Overbevisning hos ham, nemlig, at Anklageren, der oprindeligt havde begyndt Striden med ham, nu er bange for ham. Dette slutter han af en »Demonstration« fra Anklagerens Side, som nylig er forefaldet paa Gaden. Paa Spørgsmaal om, hvori denne Demonstration bestod, kan han ikke give nogen nærmere Beskrivelse deraf. Det er klart, at det her ikke drejer sig om en Jagttagelse, men kun om en Fornemmelse, som har sit Udspring fra indre Aarsager. Forestillingen om at være Genstand for slet Behandling fra den offentlige Anklagers Side, hvilken Forestilling X. allerede nærede i Aaret 1899, som det fremgaar af hans første Brochure fra dette Aar, har efterhaanden udviklet sig videre til ogsaa at omfatte andre Justitsmyndigheder, bl. a. Undersøgelsesdommeren, der ledede den første Undersøgelse mod G. i 1907 og herunder paa mange Punkter handlede imod, hvad X. mente sig berettiget til at ønske. Men fremdeles har denne Forestilling ogsaa udstrakt sig til en stor Del af Justits- og Politivæsenet i Dordrecht og Omegn. Tilsidst staar han overfor Justits og Politi, ja overfor ethvert Menneske, der i en Retssag kommer i Berøring med ham, paa det Standpunkt, at den, som ikke gør, hvad han vil, som blot tænker anderledes end han, er uærlig og falsk, og den, som siger noget, der strider mod hans (X.'s) Mening, er en Løgner og altsaa en Meneder, hvis han forklarer under Ed. Den Mulighed, at to Mennesker kan have forskellige Anskuelse og derfor begge udsige, hvad der efter deres

Mening er Sandhed, er han ufattelig, og naar man gør gældende overfor ham, at fordi han paa et Punkt sikkert har Ret og en anden sikkert Uret, kan man ikke heraf slutte, at den andens Udsagn er bevidst usandt, afviser han bestemt et saadant Standpunkt.

12. Det staar for ham fast, at han forsættelig behandles, at ogsaa hans Klientel stadig forsættelig behandles slet af Justitsvæsenet, og at han bliver drillet og spottet af Gendarmerne. Eksempelvis anfører han, at en af hans Klienters Bo efter Ordre af Landretten i Dordrecht blev taget under Konkursbehandling, uden at der herfor forelaa nogen objektiv Grund, blot fordi Manden var hans Klient, altsaa kun for at skade ham og som en Protest fra hele Rettens Side mod hans Angreb paa den førnævnte Undersøgelingsdommer, — et Udslag af Dommernes Solidaritetsfølelse. Paa samme Maade forklarer han den Omstændighed, at Undersøgelingsdommeren blev indstillet til Posten som Landretsdommer i Haag kort efter, at X. havde rejst Klage over ham for Mened; dette Forsøg paa at skaffe den af ham sigtede Dommer en bedre Stilling kan han kun finde begrundet i Dommernes Solidaritetsfølelse. Gendarmerne generer ham paa alle Maader, ler ad ham, spytter efter ham, forsøger at skubbe til ham paa Gaden, alt for at ægge ham til at fornærme dem eller begaa noget andet strafbart. Først i den seneste Tid har ogsaa Gendarmerne forandret deres Opførsel mod ham, thi nu er de bange for ham, da de forudser deres Undergang.

13. De skildrede Ejendommeligheder med Hensyn til Reproduktion, Tænkning og Følelse danner Basis for hans paafaldende Optræden overfor Justits og Politi. Denne Optræden, som jo allerede er kortelig skitseret i Anamnesen, karakteriseres i første Linje ved den store Aktivitet, de hensynsløse Angreb paa formentlige Fjender. Han føler sig forfulgt af Gendarmer og Justits, først og fremmest af den offentlige Anklager, men er i Virkeligheden selv disse Personers Forfølger. Herunder vokser stadig Kredsen af de Folk, han kæmper mod. Enhver Konflikt forøger deres Tal, en-

Hver Kamp med en Modstander fremkalder nye Modsigelser og dermed i hans Øjne nye Modstandere, som maa bekæmpes. Først var det kun Anklageren, han behandlede som Fjende, men derefter rettes hans Angreb mod Undersøgelsesdommeren, der ledede Sagen mod G. Herved er at bemærke, at, som i Reglen i slige Forhold, dette hans Angreb ikke helt savnede Grundlag. Det knyttede sig til to Huller i Forundersøgelsen, hvorved Detailler, der kunde udtydes til Skade for Gendarmerne, var forbigaaede, henholdsvis ikke ganske nøje beskrevne. Men medens der for den objektive Bedømmelse heri kun laa en Skødesløshed, saa X. straks deri ond Vilje og bevidst Forvanskning og — efterat Undersøgelsesdommeren var afhørt som Vidne ved en af Forhandlingerne i højere Instans — Mened. Og herefter fremkom hans Besværing, hvori han med stor Overbevisning beskrev Dommerens formentlige Forvanskning og beskyldte ham for Mened. I alle slige Tilfælde er bestandig Aktiviteten, det øjeblikkelige Angreb paa Modstanderen, typisk for hans Handlemaade. Ganske ligesaa var det i Sagen mod G. Denne fortæller om Mishandlingen, og Avisartiklen skrives, uden at der gores Forsøg paa at faa Ret paa normal Vis. Der overvejes ikke først, hvad der bør gores; og dette, at han saaledes handler rask og straks angriber, begrundes ved, at han stedse er overbevist om, at alle Personer i hans nærmere Omgivelser staar fjendtlig overfor ham, saa at Ret kun kan faas ved at paa kalde Offentligheden eller ved øjeblikkelig Indgriben fra fjærnere staaende Autoriteters Side. — Han fører saaledes mod Politi og Justits en permanent Krig, der i hans egne Øjne utvivlsomt er en god Sag, ja en Pligt. Hvor vidtgaaende hans Overbevisning om, at enhver Gendarm er en Skurk og enhver Anklaget uskyldig, er, kan kortelig illustreres ved et Eksempel: Tre Mænd blev af en Gendarm paa grebne in flagranti i en Jagtlovsovertrædelse, under Omstændigheder, som ikke hos et rolig tænkende Menneske tillod blot et Øjeblik Tvivl om deres Skyld; den ene af dem bliver for Amdsdommeren defenderet af X., som nu ikke blot hæv-

der, at Gendarmen ved at bekræfte sin Rapports Rigtighed begaar Mened, men endog med følgende Ord beskriver de fysiske Symptomer paa Angst og Forvirring, som han tror at have iagttaget hos denne formentlig menederske Gendarm: »Den ellers saa frække Karl tabte, da jeg havde bedt ham præcisere, hvorledes han havde gjort sine Iagttagelser, i den Grad Fatningen, at han skælvede over hele Kroppen og næppe kunde tale, men blot stammende fremsætte nogle meningsløse Talemaader.«

Paa Grundlag af de nu skildrede Kendsgerninger stillede vi for X.'s Vedkommende Diagnosen Kværulantsindssygdom, og der blev gjort Rede for, hvorledes han ved sin dristige Optræden og den faste Overbevisning, hvormed han i Aarevis havde hævdet sine Ideer om Gendarmernes Ugærninger, sluttelig havde faaet den største Del af Befolkningen i Papendrecht og Omegn til ogsaa at tro derpaa.

Efter Beskrivelsen af X. følger i Erklæringen mer eller mindre udførlige Analyser af forskellige andre Personer, som alle have Betydning for Enkelthederne i det foreliggende Spørgsmaal, men som kun har sekundær Interesse ved Udviklingen af denne mærkelige Sag. Først og fremmest maa omtales den anklagede G., der havde sat sit Navn under Avisartiklen, efter at X. havde skrevet den. Pladshensyn tillader dog her kun korte Bemærkninger om ham og de øvrige Vidner:

G., 34 Aar, Arbejder, viste sig at være imbecil. Hans i de forskellige Instanser afgivne Udsagn var indbyrdes meget afvigende, Antallet af de Slag, han foregav at have faaet af Gendarmene, blev stadig større. Naar man gjorde ham opmærksom derpaa, svarede han, at han ikke kunde huske det altsammen. Ved Undersøgelsen viste han ikke blot en daarlig Hukommelse, men ogsaa alle andre Tegn paa meget lav

Intelligensgrad. Han er Analfabet, kan nok læse nogle Ord, men forstaar ikke Meningen af en simpel Sætning, som han selv har læst højt tre Gange i Træk, og kan heller ikke gentage det læste. Hans Kendskab til Forholdet mellem Dage, Uger, Maaneder og Aar er meget sparsomt, han ved ikke, hvilket Aarstal vi skriver, ej heller, hvad Aar den Begivenhed fandt Sted, hvorom han nu allerede talløse Gange er afhørt, og om hvilken han fire Gange har overværet offentlig Retsforhandling. Han er ugift, boer hos Forældrene og behandles der som et Barn, idet han afleverer hele sin Fortjeneste til sin Moder, som giver ham Ugepenge til Cigarer o. l. Skønt han skelner Farver godt og uden Vanskelighed sammenstiller beslægtede Farver, kan han ikke betegne andre Farver end den hvide med det rette Navn. Ej heller kan han blandt forskellig farvede Uidsnore udpege den, hvis Farve mest ligner Træers Farve. Han har ikke Anelse om Betydningen af en Mængde ganske almindelige Ord, som f. Eks. Pastor, han er ganske uvidende om Forskellen mellem Protestant og Katholik. Han kender Møntstykkernes Værdi, men naar han om Lørdagen faar sin Løn udbetalt, kan han ikke regne ud, om han har faaet, hvad han skal have.

Blandt de iøvrigt undersøgte var der flere Undermaalere. En var imbecil. — En anden var præget af en stærk Kritikløshed, som virkede ganske ensidig, idet han straks troede alt, hvad der blev fortalt til Ugunst for Gendarmerne. Som Eksempel kan tjene hans Paastand om, at en af disse var fordrukken, hvilket han kun støttede paa, at han en Gang havde set denne Gendarm drikke et Glas Øl. Dette Vidne var ligesom X. — dog uden dennes stærke Ophidselse — optraadt som Fjende af Gendarmerne, idet han opsporede alle Slags Bagateller, der kunde udtydes i deres Disfavor, hvorved ogsaa han havde bidraget til at udbrede den ugunstige Dom om Gendarmerne. Det maa fremhæves, at der næppe kunde være Tale om bevidst Usandhed i dette Vidnes Udsagn. — En tredje havde Storheds-Ideer og Forestil-

lingen om, at alt sigtede og hentydede til ham*), hvorhos han røbede en paafaldende maniakalsk Stemning. Baade han og det forrige Vidne fremsatte deres for Gendarmerne ugunstige Dom uden selv at vide ret meget om Sagen, kun som en almindelig Bedømmelse. — Fremdeles var der en ung Mand, der havde vakt Opmærksomhed ved stadige Selvmodsigelser, og som næsten intet ytrede af egen Drift, idet Ordene stadig maatte med stort Besvær trækkes ud af Munden paa ham. Ved Undersøgelsen fandt vi her et Tilfælde af stærk almindelig Nervøsitet, med stor Hæmning af Tankeprocessen, meget ufuldkommen Reproduktion, et til det foreliggende Øjeblik begrænset Bevidsthedsindhøld og i Forbindelse hermed en stærk Suggestibilitet. Maaden, hvorpaa han blev udspurgt, maatte derfor antages at kunne øve saa stor en Indflydelse paa ham, at der kun kunde tillægges hans Udsagn meget lidt Troværdighed, da man ikke havde Kendskab til, hvorledes hans første Udsagn var tilvejebragt. — Endelig beskrev vi endnu kortelig et Tilfælde af religiøs Eksaltation.

Desværre maa jeg give Afkald paa her at udvikle, hvilke Udsagn disse forskellige Vidner havde afgivet, hvorvidt alt-saa vore Slutninger om disse Udsagns Troværdighed havde større eller mindre Betydning for Retsspørgsmaalet; kun maa fremhæves, at alle disse Undermaalere hørte til det samme af de to Partier, nemlig det, som stod fjendtlig overfor Gendarmerne. Uagtet ogsaa en Del Personer fra det andet Parti blev undersøgt, bl. a. alle de paagældende Gendarmere, Borgmesteren i Papendrecht (der for saa vidt ogsaa var personlig interesseret i Sagen, som han efter G.'s Paa-stand skulde have overværet, at Gendarmerne mishandlede ham, uden paa nogen Maade at skride ind, idet han tværtimod havde leet deraf), og de fleste af de Vidner, der havde udtalt sig til Gunst for Gendarmerne, blev blandt disse ingen

*) I Originalen staar: »Ein dritter hatte Beziehungs- und Grössenideen«, for »Beziehungsideen« har Oversætteren ikke kunnet finde noget ækvivalerende enkelt Ord.

funden, der frembød Tegn paa defekt Aandsudvikling eller paa Sindssygdom.

Denne ved første Øjekast særdeles paafaldende Omstændighed lader sig dog meget let forklare: X.'s Sindssyge havde til en vis Grad bredt sig til hans Omgivelser. Hans Overbevisning om, at Gendarmerne i Almindelighed optraadte raat og udæskende, rejste falske Beskyldninger og ofte begik Mened, havde fundet Tilhængere i stedse videre Kredse, og saaledes fremkom efterhaanden en Mængde overbeviste, der ansaa Kampen mod Gendarmerne for en samfundsnyttig Gerning, ja for en Pligt. Fra dette Synspunkt er det klart, at til det Parti, som angreb Politiets og siden ogsaa Justitiens og til sidst overhovedet Myndighedernes Autoritet, maatte i første Række de Elementer føle sig hendragne, som paa Grund af ringe Forstandsudvikling, stor Emotivitet, Kritikløshed, maniakalsk Stemning, stor Suggestibilitet eller anden psychopathisk Underlegenhed var mindre modstandsdygtige overfor Indflydelsen af de Ytringer og Beskyldninger, som X. stadig gentog. Det er vanskeligt at afgøre, om X. desuden herved har foretaget en mer eller mindre bevidst Udvælgelse; det er i alt Fald muligt, at han først og fremmest har henvendt sig til Folk, om hvem han antog, at de ikke havde Fornuft nok til at kunne se med egne Øjne og til ikke straks at skænke enhver af hans ubeviste Paastande Tiltro. At netop den ringe Aandsudvikling hos den imbecile G., der underskrev Avisartiklen, har foranlediget X. til at byde ham et saadant Aktstykke til Underskrift, er saa meget mindre usandsynligt, som i et andet Tilfælde en Mand, der officielt havde fremsat en af X. redigeret Beskyldning mod en Gendarm for Mened, hvilken Klage blev indsendt til Justitsministeriet, ved Undersøgelsen udviste en ringe Grad af Aandsudvikling. Dette Tilfælde var ogsaa bemærkelsesværdigt derved, at den paagældende senere tog sin Klage tilbage og erkendte, at Gendarmen, som han beskyldte for Mened, meget godt kunde have iagttaget det, som han rapporterede, og endvidere, at han selv egentlig slet ikke havde kendt Ind-

holdet af den til Justitsministeriet indsendte Klage, da X. helt og holdent havde affattet den og han selv kun sat sit Navn under. Ved Forelæsning af nogle Sætninger i Klagen fremgik det da ogsaa, at Manden slet ikke forstod, hvad han havde skrevet under paa. — Men ogsaa uden at antage en bevidst Udvælgelse fra X.'s Side er det indlysende, at fra det Øjeblik, da denne Retssag vakte Interesse i videre Kredse, var det særlig Undermaalerne, som først troede paa de slemme Fortællinger og straks var beredt til at træde frem med alle mulige Paastande og Udtydninger, overfor hvilke en mere udviklet Aand vilde have stillet sig tvivlende.

Alle de ovenomtalte Kendsgerninger og Anskuelser blev samlet i Erklæringens Slutkapitel under Tittlen »Papendrechter-Sagens Psychologi«, og deraf blev konkluderet, at hele Sagen maatte anses som et Produkt af en Sindssygs Sygdomsproces.

Den offentlige Forhandling og Overlandrettens Dom.

Som alt sagt, var denne Undersøgelse paalagt os, fordi Overlandretten nærrede Tvivl om forskellige Vidners Troværdighed, hvorhos muligvis nogle af Dommerne allerede havde en Anelse om den Indflydelse, som X. havde øvet paa sine Omgivelser. Man kan derfor ikke undre sig over, at vor Erklæring, der kun induktivt beviste det samme, som allerede var anet og følt, temmelig let blev tiltraadt af Overlandretten; ved den offentlige Forhandling blev der vel fra Rettens Side stillet os yderligere Spørgsmaal, men i det mindste i Hovedpunkterne hævdede der sig ikke fra Dommernes Side nogen Modsigelse mod vor Opfattelse. Dertil kom endnu, at ved denne anden offentlige Forhandling i Arnheim, hvor der ingen Vidner fremstilledes fra Overanklagerens Side, men ca. 12 Vidner fra Forsvarets Side, afgav de to af disse Vidner, som ogsaa havde været underkastede vor Undersøgelse, den klareste Demonstration af det, vi havde beskrevet. Det var overordentlig interessant at se, hvorledes

Overlandretspræsidenten forstod gennem sine Spørgsmaal at faa frem netop de aandelige Abnormiteter hos disse to Vidner, som var udførlig analyserede i vor Erklæring. Den ene var den Mand, hos hvem vi havde fastslaaet en stærk Mangel paa Kritik og en stærk Tilbøjelighed til overilede Slutninger, og da Præsidenten saaledes var gjort opmærksom herpaa, forstod han ved indgaaende at udspørge Vidnet om enhver af dets Paastande, der alle var rettede mod Gendarmerne, meget smukt at paavise, hvorledes denne Mand stadig fremsatte Paastande og Beskyldninger, som savnede ethvert sagligt Grundlag, men som han desuagtet selv ansaa for fuldtud beviste Kendsgerninger. Den anden var den unge Mand, hos hvem vi havde beskrevet almindelig Hæmning af Tænkningen med stærkt begrænset Bevidsthedsindhold. Han lævde afgivet et for enkelte af Gendarmerne meget kompromitterende Vidneudsagn om noget, han mente at have set. Ogsaa her fandt principielt det samme Sted: vore Bemærkninger om hans Bevidstheds Snæverhed og hans Mangel paa Huskommelse og om, at Indholdet af hans Udsagn som Følge heraf i høj Grad kom til at bero paa, hvorledes han blev udspurgt, blev fuldstændig bekræftede, og efter denne Demonstration af de af os beskrevne Symptomer har sikkert ingen af Dommerne mere næret Tvivl om Berettigelsen af de Slutninger, vi drog af vore Iagttagelser.

Som det herefter var at vente, fulgte Overlandrettens Dom Hovedlinjerne i vor Erklæring og fastslog, at X led af Kvarulantsindssygdom, at de fleste fra Forsvarets Side førte Vidner som influerede af ham og undergivne Virkningerne af den ham beherskende Sygdom ikke kunde anses for troværdige. Kun G.'s Imbecillitet blev ikke fastslaaet ved Dommen. Paa dette Punkt var ganske vist ogsaa vor Erklæring affattet noget knapt, da vi havde lagt Hovedvægten paa at skildre X.'s Sindstilstand, hvilket var hele Sagens Kærne. Men skønt saaledes G.'s Imbecillitet og deraf flydende Utilregnelighed ikke blev slaaet fast, fulgte Dommen dog praktisk set ganske vore Anskuelser om, hvorledes Avisartiklen var

bleven til; den antog, at G. som Indvaaner i Papendrecht nok kunde være af den Tro, at Politiet ret regelmæssig gjorde sig skyldig i Misgerninger, at han ganske sikkert havde nærret en saadan Anskuelse efter sit Besøg hos X., og at han havde staaet ret modstandsløs overfor Trykket af dennes faste Overbevisning, hvorfor han blev fritaget for videre Forfølgning. Det udtaltes saaledes i Dommen, at hele Kampen mod Politi og Justits savnede objektiv Grund.

Efter Dommen.

I Aarene 1907—10 havde, som sagt, Dagspressen i stigende Grad beskæftiget sig med Sagen, og herunder havde de fleste Repræsentanter for denne Stormagt allerede taget deres Stilling. Kun undtagelsesvis nøjedes et Blad med simpelthen at referere Spørgsmaalet og de overfor hinanden staaende Anskuelser. Reglen var efterhaanden blevet, at vedkommende Avis fremsatte sin egen Formening om Sagen. Pressen havde i stigende Grad fæstet Lid til Sandheden af de mod Gendarmerne rettede Beskyldninger, ja, hos de fleste Blade var der ikke mere nogen Tvivl i saa Henseende. Det var tydeligt, at X.'s faste Overbevisning simpelthen uden tilstrækkelig faktisk Basis var gaaet over til andre, hans Galskab havde fra Dordrecht bredt sig — ikke blot til Papendrecht, men ogsaa til største Delen af Pressen. For denne eksisterede det vanskelige Spørgsmaal ikke mere, og saaledes havde der hos det store Publikum dannet sig den Forestilling, at det var en Kendsgerning, at Gendarmerne i Papendrecht regelmæssig øvede Mishandlinger mod fredelige Borgere, at Justitien med sin Autoritet søgte at skjule disse Misgerninger, og at der i Holland ikke var Ret at faa i denne Sag.

Det er indlysende, at vor Erklæring ikke kunde staa sig overfor denne forud bestaaende offentlige Mening. Den Del af Pressen, som allerede i længere Tid havde givet Luft for sin egen Overbevisning, kunde naturligvis ikke acceptere de

Slutninger, hvortil vort Skøn kom, og maatte da simpelthen benægte hele det af os fremskaffede Kendsgærningsmateriale. Saaledes forklares det, at der, da vort Skøn var blevet oplæst in extenso ved den offentlige Retsforhandling og var naaet i Dagspressen, rejste sig en Storm mod Psychiaterne, som endog overgik, hvad man i dette Fag er vant til. Kun enkelte Stemmer hævdede sig for at betone Nødvendigheden af, at de af Sagkyndige beskrevne Kendsgærninger ikke gjordes til Genstand for Lægfolks Kritik, og kun to eller tre Blade havde Mod til i Princippet at forsvare Berettigelsen af en slig Undersøgelse. Iøvrigt lød kun Raseri, Udskælden og Bagvaskelse. Det er ikke Umagen værd at gaa nærmere ind paa dette, saa lidt som paa mange af de Argumenter, som fremfortes mod Berettigelsen af saadanne Undersøgelser, men som kun vare Udslag af stiv Konservatisme. Men ved Siden deraf er der ubestridelig ogsaa ovet en mere berettiget Kritik og paa visse Punkter med fuld Føje rejst Indvendinger mod Undersøgelser, som den stedfundne, og efter min Mening ogsaa fremsat nogle berettigede Bemærkninger overfor vor Skønserklæring. Derfor er der Anledning til, at man, væbnet med de ved denne Sag indvundne Erfaringer og dragende Nytte af den fra enkelte Sider rejste positive Kritik, stiller det Spørgsmaal: Hvad har denne Undersøgelse lært os?

Først maa omtales et Forhold, som har forarget overmaade mange, nemlig at vor Erklæring blev forelæst offentlig, hvorved Analysen af en Del Vidners aandelige Tilstand blev offentliggjort. I den Anledning er der fremsat en Mængde Bebrejdelser mod os. Dette er naturligvis ganske ulogisk, da vi kun har Ansvar for, hvad vi har skrevet og udtalt, ikke for Offentliggørelsen deraf, for hvilken Ansvaret alene paahviler Overlandretten. At denne har anset fuldstændig Offentlighed for nødvendig i denne Sag, er efter min Mening naturligt; havde man villet træffe Afgørelse uden saadan, havde det været meget værre. Men det er sandt nok, at hvis en psychiatrisk Vidneundersøgelse stedse vilde føre

til en saadan almindelig Publikation af den psychiske Analyse for en Del Borgere — omend til Dels Borgere, som ere farlige for deres Medmennesker — saa vilde heri ligge et kraftigt Motiv til saa vidt muligt at undgaa sagkyndig Undersøgelse af Vidner. Imidlertid tror jeg, at Vanskelighederne her synes større, end de er; kun sjælden vil man finde Tilfælde, der vækker en saa almindelig Interesse; kun den almindelige Bevægelse, som denne Sag i Aarevis havde fremkaldt, nødte Overlandretten til at ønske en saadan gennemført Offentliggørelse. I Almindelighed vil man fremtidig kunne udføre mange psychiatriske Vidneundersøgelser, uden at heraf behøver at flyde nogen som helst social Skade for den undersøgte.

En anden Bemærkning, som lød fra mange Sider, gik ud paa, at vi ved Slutkapitlet »Papendrechter-Sagens Psychologi« havde overskredet vort eget Omraade og var gaaet ind paa Juristernes. Man hævdede, at vi kun burde have skrevet den Del af Skønnet, som beskriver de forskellige Vidner, og at det er utilstedeligt, naar Psychiaterne ogsaa udtaler deres Mening om en Retssags Natur saaledes, at deri tilkendegives, hvorledes Overlandrettens Dom efter de Sagkyndiges Mening bør falde ud. Denne Opfattelse kan jeg aldeles ikke tiltræde; thi hvor udførlig man end analyserer en Kværulants Sindstilstand, og hvor meget man end anstrænger sig for at forklare Lægfolk, hvorledes et saadant Individ har vist sig ved Undersøgelsen, og hvilken Indflydelse han er i Stand til at øve paa forskellige Personer, saa vil dog ingen, der ikke selv har haft at gøre med slige syge Personer, derigennem kunne tilegne sig Forstaaelsen af, hvorledes en saadan syg faktisk virker. Derfor var det nødvendigt, at Psychiaterne viste Manden i hans Omgivelser, i hans Handlinger, og anskueliggjorde den Indflydelse, som var udstraalt fra ham. Selve det Faktum, at en saadan Sammenfatning, hvorved hele Papendrechter-Sagens Udvikling fremstilles som Følge af denne Kværulants Sygdomsproces, kun kunde skrives af en Psychiater, er nok til at vise, at dette Slutnings-

kapitel var absolut nødvendigt. Ja, jeg er overbevist om, at den ringe Anerkendelse, vort Skøn fandt hos de fleste Lægefolk, til Dels beror paa, at vi endda har begrænset os saa stærkt ved disse Udviklinger. Men vi skrev jo ikke for Publikum, men for Overlandretten i Arnheim, og havde derfor ingen Grund til at anlægge vore Udviklinger paa at være forstaaelige for Personer uden noget som helst Kendskab til psychiatriske Begreber.

En af mine Kolleger har fremsat en Bemærkning, som maaske rummer noget rigtigt. Han gaar ud fra den Kendsgerning, at Publikums store Misfornøjelse med vor Erklæring først og fremmest refererer sig til Ordene Kværlantsindssygdom, Imbecillitet osv., altsaa til de diagnostiske Betegnelser. Man forstaar ikke disse Ord, ingen uden Psychiatere af Fag forstaar dem, og deraf udspringer Misforstaaelse og Mistro overfor en psychiatrisk Dom. Derfor vilde efter denne Kollegas Mening vort Skøn være bleven modtaget langt roligere af Publikum, hvis vi havde indskrænket os til kun at beskrive Symptomerne og derpaa bygge vore Slutninger, uden at stille Diagnoser. Heri er sikkert det rigtige, at det først og fremmest var Ordene Kværlantsindssygdom og Imbecillitet, der vakte Oprør. Spørgsmaalet er kun, om man ved Vidneundersøgelser altid vil kunne udelade Diagnosen, altsaa, om det er muligt fra de enkelte, direkte konstaterede Symptomer at naa til praktiske Konsekvenser angaaende vedkommende Udsagns Troværdighed eller Utroværdighed. Jeg tør ikke afgøre, om dette altid vil være Tilfældet, men sikkert nok vil det i Reglen uden Vanskelighed kunne lade sig gøre. I det foreliggende Tilfælde gør det ingen Forandring, om man stryger Betegnelsen Kværlant for X. Tilbagebliver Symptomerne, der alle ere konstaterede uafhængig af hverandre, altsaa hans Beskyldningers Grundløshed, hans brutale Optræden, hans urøkkelige Overbevisning og — støttet herpaa — hans store Indflydelse paa Omgivelserne, hvilken ogsaa er en direkte konstateret Kendsgerning. Det er utvivlsomt, at man af alt dette kan drage den Slutning, at Udsagn af

Folk, som i Forvejen har været i Berøring med ham, maa bedømmes med den yderste Forsigtighed og, hvis Talen er om udannede Mennesker, frakendes al Værdi. Med Hensyn til G. har allerede Overlandrettens Dom vist, at man kan naa akkurat lige saa vidt uden Ordet Imbecillitet som med denne Diagnose. Spørgsmaalet er jo kun, om X.'s Indflydelse var saa stor, at G. var ude af Stand til at øve Modstand mod den. For at klargøre dette behøves det blot eftervist, at G. er en udannet og dum Person (X. erklærede selv en Gang: »G. er kun en Kødklump«, og en Politiinspektør udtalte, at han aldrig i sit Liv havde truffet saa dumt et Menneske); og dette var allerede udtalt ved Undersøgelsen af G. Den videnskabelige Diagnose er altsaa her overflødig, og dette har Overlandretten netop følt, da den i sin Dom fastslog G.'s Mangel paa Modstandsevne overfor X.'s Indflydelse, uden at berøre det psykiatriske Spørgsmaal, om man kunde betegne G.'s Aandstilstand som Imbecillitet. — Ogsaa i de Tilfælde, hvor Publikum slet ikke beskæftiger sig med os, kan det være fordelagtigt at udelade en videnskabelig Diagnose. Og jeg er ganske enig med min nævnte Kollega om det anbefalelsesværdige i saa vidt muligt at indskrænke sig til Beskrivelsen af Symptomer. En Diagnose vil i mange Tilfælde kun give Anledning til Ordstrid med Lægefolk eller negativt anlagte Kolleger. Dog maa man ikke glemme, at en Betegnelse stedse har nogen Værdi for den usagkyndige. Det kunde tænkes, at en Dommer i Mangel af en foreliggende bestemt Diagnose ikke kunde bestemme sig til at antage Sindssygdом, Utilregnelighed eller Utroværdighed. Denne Omstændighed kunde maaske bestemme os til endnu foreløbig at anvende slige Betegnelser, som for Psykiateren af Fag kun er Biling. Saa snart som Strafferettens alt nu raske Udviklingsgang er naaet endnu noget videre frem, og Værdsættelsen af Psychiatrien fra Dommernes Side har naaet et endnu højere Trin, vil i mange Tilfælde Diagnoser vise sig overflødige. Spørgsmaalet, om man vil give en Diagnose, er langt vigtigere ved Vidneundersøgelser end

ved Undersøgelse af en Anklaget, fordi i sidste Fald Psychiateren, der har diagnosticeret en Sindssygdom, i Reglen vil have Forsvareren til Forbundsfulde, medens ved Undersøgelsen af Vidner lige saa godt det modsatte kan være Tilfældet, idet man, naar det drejer sig om Undersøgelse af Vidner à décharge, stedse vil have Forsvareren som Fjende overfor sig, naar man har noget at udsætte paa Vidnerne. I det her omhandlede Tilfælde, hvor ogsaa for Defensor Kampen mod Politiet var Hovedsagen, maatte derfor den psychiatriske Opfattelse af G.'s Sindstilstand, hvorved Værdien af hans Paastande nedsattes meget betydelig, for Defensor være en alvorlig Vanskelighed; derfor, og fordi vore Udviklinger om de andre Personer slet ikke frembød Holdepunkter for et Angreb, kæmpede han med store Anstrængelser og ikke uden Duelighed specielt imod Ordet Imbecillitet.

Almindelige afsluttende Betragtninger.

Det første, som fremlyser af vor Undersøgelse, er utvivlsomt Nødvendigheden af fremtidig i større Omfang end hidtil at lade Vidner undersøge psychiatrisk. Spørgsmaalene om, hvorvidt dette kan lade sig gøre efter den gældende Lovgivning, og hvilke Forholdsregler der udkræves for at hindre Skade for Vidnerne, ligger uden for mit Omraade. Løsningen vil sikkert kræve nogen Møje, men maa dog kunne findes, naar det først staar fast, at en psychiatrisk Undersøgelse af Vidner i visse Tilfælde er et uafviseligt Krav. Og efter de ovenfor meddelte Iagttagelser kan ingen, som vil dømme objektivt, nære Tvivl om, at der i en slig Sag ikke kan træffes Afgørelse, forinden den er belyst fra psychiatrisk Side.

Maaske vil man i det foreliggende Tilfælde være tilbøjelig til at indvende, at den Omstændighed, at Dommerne fra fire forskellige Retskollegier under fire Forhandlinger stadig har nærret tilstrækkelig Tvivl om Troværdigheden af flere iblandt Forsvarets Vidner til ikke at skænke disses Med-

delelser om en Række Mishandlinger fra Gendarmernes Side Tiltro, kunde tyde paa, at en psychiatrisk Undersøgelse var overflødig. Men ved en saadan Slutning vilde man slaa sig til Taals med Følelse, Indtryk, Tro, ogsaa i Tilfælde, hvor en grundig Undersøgelse fra sagkyndig Side formaar at levere et Materiale af Kendsgærninger, der afgiver et langt sikrere Grundlag. Og hvilken Læge vilde vel nu til Dags nøjes med at diagnosticere en Sygdom blot paa Grundlag af det almindelige Indtryk af Patienten, i Stedet for at støtte sig til en objektiv Undersøgelingsmaade, som muliggør direkte Iagttagelse af de fysiske Symptomer. At anlage et Vidne som troværdigt eller at udskyde det som utroværdigt blot paa Basis af Dommerens intuitive Blik maa betragtes som en Anakronisme, saa snart som det er muligt at naa en bedre begrundet Overbevisning i saa Henseende gennem sagkyndig Analyse. Netop i det foreliggende Tilfælde havde Fordelen ved en saadan Undersøgelse kunnet vise sig i langt højere Grad, hvis den var bleven anordnet, inden Sagen havde vakt saa stor Bevægelse. Paa en Tid, hvor der endnu ikke var skabt en offentlig Mening om Sagen, havde man sikkert kunnet finde Publikum rede til uden Forudindtagethed at anerkende de i et sagkyndigt Skøn givne Anskuelser, og derefter havde der kunnet fældes Dom paa Grundlag af en psychiatrisk Undersøgelse, uden at Folkets Retsfølelse i nogen Maade kunde føle sig saaret.

At de forskellige Retskollegier selv uden psychiatrisk Belysning intuitivt er kommet Sandheden temmelig nær og fra et mer eller mindre befæstet Grundlag har vidst at give deres Mening Udtryk i Dommene, kan ganske vist gælde som Vidnesbyrd om, at man blot med almindelig Erfaring og intuitivt Blik kan yde noget ordentligt, selv om man ikke er i Stand til bestemt at motivere, hvorfor man skænker én, men ikke en anden, Tiltro; men en saadan Methode er dog for usikker til, at man kan nøjes med den, naar der findes en bedre. Selv den Omstændighed, at Overlandretten i Arnheim formaade at gaa endnu videre, idet den ikke blot

betvivlede Rigtigheden af Udsagnene fra de fleste Forsvars-Vidner, men endog synes at have anet den Mulighed, at hele Sagen mere hørte under det psykiatriske end under det juridiske Arbejdsfelt, kan ikke anføres til Støtte for, at den psykiatriske Undersøgelse var overflødig. Vel ses deraf, at man i Arnheim glæder sig ved særdeles gunstige Forhold, idet Overlandretten — som iøvrigt ogsaa Landretten dersteds — udmærker sig ved betydelig Modtagelighed for de nyere Anskuelser i Strafferetten og ved stor Tiltro til den psykiatriske Videnskab. Men dette er et lokalt Forhold, som man, efter hvad jeg véd, ikke finder allevegne. Og naar Arnheims Overlandret maaske havde været i Stand til uden speciel psykiatrisk Undersøgelse at fælde en Dom, som var den nu afsagte temmelig lig, saa vilde vi ganske vist glæde os over hos Dommerne at finde saadanne psykiatriske Kundskaber, at man derved kunde undvære den specielle Psychiaters Medvirken. Thi Opgaven er fremtidig at skaffe P s y c h i a t r i e n og ikke Psychiateren større Indflydelse paa Strafferetsplejen. Men saa længe endnu Juristen i Almindelighed ganske savner psykiatriske Kundskaber, saa længe han endog under sine Studier staar fremmed overfor Naturvidenskabernes Betydning, ikke har lært at iagttage systematisk og ej heller føler saa stærk Ærefrygt for Kendsgærninger, at han er rede til at anerkende disse, ogsaa hvor de ere uforenelige med hans gammelvante Grundanskuelser, saa længe maa i overmaade mange Tilfælde et Samarbejde med naturvidenskabelig uddannede Sagkyndige være absolut paakrævet.

Allerede den indirekte Virkning af en enkelt saadan Undersøgelse, som her omtales, kan være af Betydning, f. Eks. hvis derigennem hos Offentligheden skabes en saadan Tvivl om Troværdigheden af Vidneudsagn, at en Defensor føler sig nødt til at gaa mere kritisk til Værks med Hensyn til, hvilke Vidner han fremstiller. Blandt de af os som Undermaalere eller aandelig abnorme betegnede Vidner à décharge var der ganske vist nogle, hvis Abnormitet ikke straks kunde erken-

des af Lægfolk; men paa den anden Side var der umiskendelig ogsaa nogle af dem, som ved blot den mest overfladiske Betragtning kunde bestemmes som ganske utroværdige. Ved Hjælp af et Minimum af psychiatrisk Kundskab, ja blot af almindelig Menneskekundskab kunde der sikkert allerede her være foretaget en Udskillelse. Saa snart en Forsvarer ved, at en psychiatrisk Undersøgelse af hans Vidner hører til Mulighederne, vil han vogte sig for at tilkalde Personer, hvis aandelige Underlegenhed er for tydelig.

Særlig iøjnefaldende er for Psychiateren den Indflydelse, som Forsvareren har paa de af ham fremstillede Vidners Troværdighed. Her er det Psychiaterens Pligt bestemt at betone, at de fleste Mennesker langt lettere, end man sædvanlig antager, lader sig paavirke af andre. Tager man i Betænkning, at Forsvareren i en saadan Sag møder med et bestemt Formaal, er forpligtet til at være ensidig og maa forsøge at gøre alt gældende, som kan tale til Anklagedes Fordel, saa maa følgelig Troværdigheden hos alle de Vidner, som han allerede forud har udspurgt, herved nedsættes betydelig. Og dette maa først og fremmest erindres ved alle de Udsagn, der ikke gaa ud paa at give Iagttagelser, men Opfattelser og Bedømmelser, hvilke spillede saa stor en Rolle under den omhandlede Sag. Her er det ikke blot af Betydning, hvorledes Defensor stiller Spørgsmaalene ved den offentlige Retsforhandling, men endnu mere, hvorledes han har stillet dem ved den første Samtale med Vidnerne, thi netop denne har en meget stor Virkning paa suggestible Personer. Jeg har ofte hørt Advokater udtale, at ganske den samme Ensidighed findes hos mange Undersøgelserdommere, der plejer at føle det som deres første Pligt at samle Materiale mod den Anklagede. Hvis dette er rigtigt — selv har jeg kun ringe Erfaring paa dette Punkt — saa fordobles herved Vanskeligheden, og man kunde af disse to Omstændigheder næsten slutte, at man næppe kan tro noget Vidne i dets Dom.*)

*) Ved stenografisk at fæstne Undersøgelserdommerens Spørgsmaal og Svarene derpaa kunde man dog faa Grundlaget for en Bedømmelse af den suggestive Indflydelses Betydning.

Med Hensyn til den foreliggende Sag, hvor flere, ja de fleste af de vigtigste Vidner allerede var afhorte under gentagne Forhandlinger, og hvor de enkelte Fakta, det drejede sig om, allerede laa tre Aar tilbage i Tiden, vil Berettigelsen af en saadan Slutning næppe kunne betvivles af nogen.

Jeg tror imidlertid, at de videnskabelige Undersøgelser over Vidneudsagn og den Erfaring, som i den her refererede Sag er indvunden ved individuel Analyse af flere Vidner, muliggør, ja, nøder til en Slutning af større Rækkevidde, nemlig den, at Vidneudsagn i Almindelighed ikke afgiver et tilstrækkelig kraftigt Støttepunkt for Domfældelse i en Straffepoces. Dømmes en Mand, blot fordi to Vidner erklærer, at han har gjort et eller andet, og Vidnerne ikke frembyder noget positivt Holdepunkt for Dommeren til at betragte dem som utroværdige, medens den Anklagede ikke formaar at bevise sin Uskyldighed, vil det i høj Grad bero paa Tilfældet, om en slig Dom bliver rigtig eller ej. Man kan sammenligne Vidneudsagn med de Anamnese-Data, en Patient giver os ved Undersøgelsen. Hvilken Læge vilde vove at stille en Diagnose paa disse Meddelelser? Alligevel har de deres Værdi ved at angive Retningen, Undersøgelsen bør gaa i, og give Udgangspunktet for Spørgsmaalet. Men sluttelig bliver dog Resultatet af den objektive Undersøgelse afgørende for Diagnosen. Paa lignende Maade betragter jeg Vidneudsagn. De angiver, hvor Undersøgelsen bør skære ind, giver Muligheder, maaske Sandsynligheder, men man bør aldrig tro herigennem at kunne naa til en saadan Visshed, som udkræves for at afsige en Dom, der fyldestgør vore civiliserede Retskrav.

Ligger der nu i Anerkendelsen af denne Paastand en Fare for Strafferetsplejen? Hvorfra skal fremtidig Retsafgørelsens Materiale hentes, naar man borttager den Visshed, som man hidtil legalt har knyttet til mindst to overensstemmende Udsagn? Vil det i saa Fald fremtidig være muligt at træffe en Afgørelse? Jeg tror, at dette Spørgsmaal er fremsat af mange, som ikke selv aktivt tager Del i Rets-

plejen, efter at vor Erklæring var bleven kendt. Og naar Spørgsmaalet rejstes, maatte det fremkalde en ubehagelig Følelse af Ængstelse, idet man saa en af Strafferetsplejens Grundpiller undergravet ved de Kendsgærninger, vor Erklæring bragte for Lyset. Og maaske var det denne Omstændighed, der forhindrede ogsaa de mere fremskredne Aander og bedre Tænkere i rolig at prøve vort Arbejde, idet Hovedpunktet — den almindelige Mangel paa Troværdighed hos Vidner — var lige saa uantageligt for dem, lige saa uforeneligt med deres Grundanskuelser, som Diagnosen om en uhelbredelig Sygdom er uantagelig for Moderen, hvis eneste Barn det gælder. Man mener ikke at kunne undvære Vidneudsagnene som Basis for Strafferetsplejen, man har altid været vant til at støtte sig paa dem, og derfor maatte en Undersøgelse, hvis Hovedresultat er en Mængde Vidners Utroværdighed, selv synes utroværdig, og naar man bl. a. forekastede os Mangel paa Videnskabelighed, saa var dette kun et Udslag af kraftig Modstand overfor et Angreb paa ældgamle Anskuelser.

Den Omstændighed, at der efter Offentliggørelsen af vort Skøn netop fra Dommerkredse har hævet sig flere Røster for at betone Nødvendigheden af en psykiatrisk Vidneundersøgelse, viser, at vore Slutninger i mindst Grad har forbavset Dommerne. Blandt dem har mange i lang Tid vidst, at Vidneudsagn er en utilstrækkelig Basis for Straffef afgørelsen. Og for dem vil der ikke opstaa Spørgsmaal om, hvorvidt der i Fremtiden kan plejes Ret. De véd nemlig, at dette vel ikke er Tilfældet, hvis man herved forstaar den Kunst: i enhver Tvist mellem modstridende Anskuelser at afgøre, hvilken af dem, der er den rette. Hos disse Dommere kan de i vor Erklæring indeholdte Fakta i det højeste bevirke en yderligere lille Tilvækst til deres Tvivl om Vidneudsagns Troværdighed. Men naar man ved Retspleje forstaar, at en Afgørelse kun træffes, naar den lader sig give paa et logisk og objektivt ganske sikkert Grundlag, kan en Anerkendelse af Vidneudsagnenes ringe Værdi kun være en

Fordel. Muligvis vil Udfaldet af mange Kendelser, Førøgelsen af Tilfælde, hvor Tvivl afholder Retten fra at domfælde, og som Følge heraf ogsaa Førøgelsen af ustraffede Forbrydelser medføre praktiske Ulæmper for Staten. At raade Bod derpaa er Juristernes og Lovgivernes Sag; men i alle Fald maa Løsningen ikke skaffes tilveje ved vilkaarlig at fastslaa et Minimum af Sandsynlighed som legalt ligestillet med Sandheden. Ret kan ene findes paa den fuldkomne Vidheds Grund, Rettens Begreb er uforeneligt med Tvivl.

Heri ser jeg den største Frugt af de videnskabelige Forskninger om Vidneudsagn og Betydningen af, at de Principper, som denne Forskning har bragt frem, ere demonstrerede gennem vor Undersøgelse. Spørgsmaalet er ikke i første Linje det, om Vidner fremtidig mer eller mindre regelmæssig skal prøves paa deres Troværdighed af Psychiatere, men Hovedvægten ligger paa at forøge Dommernes Tvivl om Udsagnenes Troværdighed, at ryste deres Tro derpaa. Og naar vi i saa Henseende er naact videre frem, naar efterhaanden Flertallet af Dommere er kommet til det Standpunkt, som heldigvis allerede nu mange af dem indtager, da —

ja, da vil det ikke kunne hænde, at to Gendarmere, der beskyldes for Mened af en Jæger, over hvem de har skrevet Rapport om en Jagtlovsovertrædelse, erklæres skyldige og idømmes to Aars Fængselsstraf, alene paa Grundlag af denne Jægers og de af ham fremstillede Vidners Udsagn.

Og naar de to ulykkelige, efter at være domfældte paa en Tid, da man endnu tillagde Vidneudsagn en saadan Vægt, derpaa har henslæbt deres sørgelige Tilværelse i ti Aar og derefter gør Forsøg paa at genvinde deres tabte Ære ved hos Rigsretten at andrage om Revision af deres Proces under Henviisning til en Erklæring af tre Psychiatere, hvori er konstateret Kvædulantsindssygdom hos Ophavsmanden til Menedsanklagen og betonet, at alle foreliggende Omstændigheder gør det sandsynligt, at denne Sindstilstand forelaa hos Jægeren allerede, da Anklagen fremkom, da vil det være

utænkeligt, at slige Omstændigheder ikke hos Rigsretten skulde fremkalde saa stærk en Tvivl om den ældre Doms Rigtighed, at Retten gerne griber Lejligheden til endnu en Gang at lade prøve, om Retsfærdigheden er sket Fyldest.

Saa vidt er vi desværre ikke naaet endnu. Rigsretten har slaaet sig til Taals med den Mulighed, at Klagerens Sygdom ikke har eksisteret de ti Aar tidligere. Denne Mulighed maa ganske vist anerkendes. Men lige saa muligt er det, at Sygdommen allerede da forelaa, og at de to Gendarmere er uskyldig dømte, de, som endnu, længe efter Straffens Udstaaelse, lever videre som to Skurke i den offentlige Mening, maaske endog uden at vide, at flere kyndige Bedømmere af deres Sag anser det for ikke blot muligt, men endogsaa sandsynligt, at de ere uskyldige. Rigsretten har imidlertid ikke været i Tvivl, thi flere Vidner havde forklaret enstemmig.

Denne Sag er vel nu definitivt endt. Men for enhver, som har studeret den og kender dens Enkeltheder, lever den i Erindringen som et Bevis for, at Psychiatrien endnu har en smuk og taknemlig Pligt at opfylde i Strafferetsplejen.